

۲۰۲۳/۰۹/۰۸

انجینر قیس کبیر / مجمع اللغات

تشریح تعدادی از لغات و کلمات با ریشه های آنها در قاموس کبیر افغانستان

در عصر انقلاب علوم و تکنولوژی که ما قرار داریم، تشریحات لغات و کلمات بر مبنای وجه تسمیه و مفاهیم آنها باید به زبان دری در قاموس کبیر افغانستان که خوشبختانه در حال حاضر یگانه قاموس بزرگ، حجیم، و قابل دسترس به تمام علاقمندان آن میباشد، جاگزین گردد. بدون استفاده از این لغات نه تنها زبان دری از قافله علوم فاصله گرفته زبان را به فقر علمی و معنوی میکشاند بلکه کسانی را که با این لسان صحبت مینمایند، به مشکل جدی فهم و درک مفاهیم آنها مواجه میسازد. اینجانب منحصراً یک انجینر الکتروتنیک، سعی مینمایم، تا جهت فراهم آوری تسهیلات برای استفاده کنندگان محترم مجمع اللغات، تا جائیکه ممکن است، تعدادی از این لغات و کلمات را با ریشه ها و وجوه تسمیه آن ها، از منابع مختلف جمعآوری و در بخش لغوی مجمع اللغات قاموس کبیر افغانستان تشریح نمایم. از دوستان ارجمند، دانشمندان، متخصصان علوم و قلم به دوستان صمیمانه رجامندم تا در صورت ملاحظه اشتباه در متون و تشریحات ارائه شده، لطف نموده در تصحیح آن ما را یاری نموده، منت گذارند، تا در انتقال پیام به استفاده کنندگان محترم مشکلی وجود نداشته باشد.

پاسم یا کلمه	تشریح	ریشه
ایزم	ایزم که به لاتین آنرا ismus میگویند، و تقریباً در تمام زبانهای دنیا مورد استعمال دارد از پسوند ismos یونان باستان ماخوذ است و از همین طریق به سایر زبانهای دنیا مروج گردیده است. این پسوند بیشتر معنی دچار شدن با، تقلید و پیروی را داشته، حالا در ادبیات سیاسی و اجتماعی وظیفه همگون سازی و شبیه سازی برای توصیف نظریات، فلسفه ها، جنبش های اجتماعی و سیاسی را اجرا میکند. این پسوند یک کلمه خنثی بوده و مفاهیم درونی هیچ یک از فلسفه ها، نظریات و جنبش های از قبل تعریف شده را تغییر نمیدهد و تمایزی بمیان نمی آورد. در بسیاری از کشور های دنیا و منجمله در افغانستان دستگاه حاکمیت و مخالفین فلسفه های سیاسی برای اهانت گروهی منحصراً یک کلمه موهن و مخرب آنرا استفاده میکنند.	لاتین
گلوبال	این کلمه در زمینه های مختلف به معنای "جهانی"، یا "بین المللی" فراتر از محلی در قلمرو گسترده، استفاده می شود. معمولاً به توصیف امور، مسائل و پدیده هایی اشاره دارد که تأثیر یا تأثیرگذاری گسترده ای در سراسر جهان دارند. به عنوان مثال: "گلوبال واردات و صادرات" به معنای تجارت بین المللی یا تجارت جهانی است. "گلوبال گرمایش زمین" به معنای افزایش دمای کره زمین به صورت عالمانه در سراسر جهان است. "شرکت های گلوبال" به شرکت هایی اشاره دارد که فعالیت های تجاری خود را در سطح بین المللی یا جهانی انجام می دهند. در کل، "گلوبال" معمولاً به معنای اتصال و تأثیر جهانی در موارد مختلف مورد استفاده قرار می گیرد.	لاتین

<p>ترکیب لاتین لاتین</p>	<p>لغت "گلوبالیزم" از کلمه "global" به معنای جهانی، "globus" به معنای کره (مخصوصاً کره زمین) و پسوند "ism" که به معنای پیرو و مختص به کار می رود، تشکیل شده است. معنی بینش جهانی را میرساند.</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Global" به عنوان صفت از دهه 1930 میلادی به معنای مربوط به جهان یا جهانی متداول شد. • "Globus" در زبان لاتین به معنای گویه (کره زمین) بوده است. <p>بنابراین، "گلوبالیزم" به معنای تحول یا تغییر در جهانی شدن و گسترش مفاهیم، تجارت، فرهنگ، و سیاست‌ها به سطح جهانی ایجاد شده است. این کلمه به توصیف تعاملات جهانی، تجارت بین‌المللی، حرکت آزاد افراد و سرمایه، و تبادل فرهنگی اشاره دارد که در دنیای معاصر به شدت پویا و گسترده شده است. این اصطلاح را برای اولین بار نظریه پردازان آمریکایی در سالهای ۱۹۴۰ بمثابه برنده جنگ جهانی دوم برای جهانی ساختن نظام سرمایه داری وارد ادبیات سیاسی کردند.</p>	<p>گلوبالیزم</p>
<p>روسی</p>	<p>نام پارلمان روسیه تزاری بوده و در تشکیلات امروزی فدراسیون روسیه به زبان روسی "Государственная Дума Российской Федерации" (پارلمان دولتی فدراسیون روسیه) است. به طور مختصر، این پارلمان به نام "دوما" (Duma) هم اشاره می شود. کلمه دوما از ریشه думать دومیت یعنی فکر کردن ماخوذ است. در تشکیلات امروزی روسیه دوما یا مجلس سفلی پارلمان یکی از دو مجلس پارلمان سیستم پارلمانی بوده که مجلس دومی یا مجلس علیا بنام شورای فدرال (Federation Council) روسیه میباشد. این دو پارلمان به عنوان دستگاه‌های قانون گذار و تصمیم گیرنده فدراسیون روسیه میباشند.</p>	<p>دوما</p>
<p>ترکیب عربی و عربی</p>	<p>در جمله، بالجمله، حاصل کلام، خلاصه کلام عبارت "فی الجمله" معمولاً در زبان‌های عربی و دری به معنای "در کل"، "به طور کلی" یا "به صورت کلی" "همگی"، "تمامی" استفاده می شود. این عبارت به کار می رود تا یک مطلب یا مفهوم کلی را تأکید دهد و به معنای "در مجموع" یا "به طور کلی" در یک جمله یا متن استفاده می شود.</p> <p>مثال:</p> <p>وی در امتحانات عمومی عالی عمل کرد ولی در موارد خاصی اشتباهاتی داشت. فی الجمله، عملکرد او خوب بود.</p> <p>این کتاب، در مورد مسائل اقتصادی فی الجمله صحبت می کند و به تفصیل به هر موضوع نمی پردازد.</p> <p>بنابراین، عبارت "فی الجمله" به معنای اصطلاحی که اطلاعات یا مفاهیم را به طور کلی یا کلیتی مورد بررسی یا تأکید قرار می دهد، به کار می رود. همچنان بجای خلاصه کلام نیز استفاده می‌گردد.</p>	<p>فی الجمله</p>
<p>ترکیب عربی و عربی</p>	<p>عبارت "من الله توفیق" به معنای "توفیق از طرف الله آمده است" یا "موفقیت الهی است"، مفهومی است که در ختم متون دینی و فرهنگی بسیاری از کشورها و جوامع مسلمان مورد استفاده قرار می‌گیرد. این عبارت به عنوان یک آرزوی موفقیت و برکت به دیگران رد ختم پیام اعلام می‌شود و نشان می دهد که همه چیز به دسترسی و اراده الهی وابسته است.</p>	<p>من الله توفیق</p>
<p>انگلیسی</p>	<p>الف- کلمه "فایل" به عنوان یک اصطلاح در علوم کامپیوتر و تکنولوژی اطلاعات به معنای یک مجموعه ای از اطلاعات و داده‌ها استفاده می شود</p>	<p>فایل</p>

د پانو شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

	<p>که در یک فرمت خاص ذخیره شده و می تواند اطلاعات مختلفی مانند متن، تصاویر، صدا، ویدئو، برنامه‌ها و غیره را شامل شود. فایل‌ها به طور عام در کامپیوتر و دستگاه‌های الکترونیکی ذخیره می شوند و می توانند با استفاده از سافتویرها مختلف باز شوند و ویرایش شوند. فرمت‌های مختلفی برای فایل‌ها وجود دارد، از جمله:</p> <p>فایل‌های متنی (Text Files): این فایل‌ها شامل متن و کاراکترها هستند و می‌توانند با استفاده از ویرایشگرهای متنی مانند Notepad در ویندوز یا TextEdit در مک‌اسکس باز شوند.</p> <p>فایل‌های تصویر (Image Files): این فایل‌ها تصاویر و نمایش‌های گرافیکی را ذخیره می‌کنند، مانند فرمت‌های JPG، PNG، و GIF.</p> <p>فایل‌های صوتی (Audio Files): این فایل‌ها صداها و موسیقی‌ها را ذخیره می‌کنند، مانند MP3، WAV، و FLAC.</p> <p>فایل‌های ویدئو (Video Files): این فایل‌ها ویدئوها و فیلم‌ها را ذخیره می‌کنند، مانند MP4، AVI، و MKV.</p> <p>فایل‌های اسناد (Document Files): این فایل‌ها معمولاً اسناد متنی را در بر می‌گیرند و می‌توانند با استفاده از ساغوتویرهایی مانند Microsoft Word، Adobe PDF Reader، و Google Docs باز و ویرایش شوند.</p> <p>فایل‌های برنامه (Executable Files): این فایل‌ها معمولاً برنامه‌ها و سافتویرهای کامپیوتر را شامل می شوند و می توانند اجرا شوند. این فایل‌ها معمولاً دارای پسوند‌های مختلفی هستند، مانند exe در ویندوز و app در مک‌اسکس.</p> <p>هر فایل دارای پسوند مشخصی است که نشان‌دهنده نوع فایل است. به عنوان مثال، فایل متنی ممکن است دارای پسوند txt باشد و فایل تصویر ممکن است دارای پسوند jpg یا png باشد.</p> <p>ب- در افغانستان کلمه عربی "فایل"، به معنی صف / قطار - لین - رده - ردیف که در ترکیباتی از قبیل صف بستن - صف کشیدن - صف زدن - صف گرفتن - صف آراستن - صف شکستن استعمال میشود - جمع آن صفوف / هاشمیان</p> <p>ج- اما کلمه معادل فایل در زبان دری عبارت است از دوسیه، محفظه، پوش، محل نگهداری اسناد میباشد.</p>	
عربی	<p>الف - مایه و اصل هر چیز؛ اصل چیزی</p> <p>ب - اصطلاح فیزیکی چیزی که جرم دارد، فضاء را اشغال می کند و به صورت جامد، مایع، یا گاز است</p> <p>ج - یک اصطلاح حقوقی است یعنی هر یک از بندهای یک قانون، اساسنامه، آئین نامه، لایحه و غیره مثلاً ماده یک، ماده دو، ماده سه و امثالهم</p> <p>د - جنس مؤنث از جانوران که می‌تواند بزاید یا تخم بگذارد</p>	ماده / مادّه

د پانو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په څير و لولئ

	<p>"ماده" نیز کلمه عربی ست، به تشدید "دال" و در ذات خود "ماده" بوده است، که بعداً دو دال پیهم در یک دال مشدد مدغم گردیده است. "ماده" مؤنث کلمه "ماد" است، که از نگاه صرف عربی اسم فاعل از مصدر "مَدَّ" (در معنای "کش شدن" یا "کشیده شدن")</p> <p>"مَدَّ" در ذات خود سه حرف دارد و در هیئت "مَدُّ دُ" ، با هردو دال ساکن است. پس تفاوت کلمه عربی "ماده" با کلمه دری "ماده" (مقابل "نر") از نگاه لفظی محض در تشدید دال تجسم می یابد. اما؛ ما هردو را یکسان تلفظ می کنیم و فقط از سیاق عبارت و جمله مفهوم دوگانه را از آنها می گیریم. کلمات "ماد" و مؤنث آن، "ماده" در ذات لغوی خود در معنای "کش شونده" اند. / خ. معروفی</p>	
عربی	<p>مؤنث قبیح، "قبیحه" به معنای "بدجنس"، "بدر"، یا "نازیبا" استفاده می شود. این کلمه برای توصیف شخص یا چیزی که از نظر جسمی نازیبا یا نامناسب به نظر می آید، استفاده می شود.</p> <p>مثال:</p> <p>"آن پوشاک قبیحه و نازیبایی دارد."</p> <p>"سلوک و رفتار ناپسند او را به یک فرد قبیحه تبدیل کرده است."</p> <p>در این زبان، "قبیحه" یا "قبیح" به معنای بدجنسی یا نامناسبی به کار می رود و برای توصیف خصوصیات ناپسند انسانی یا اجتماعی مورد استفاده قرار می گیرد.</p>	قبیحه
عربی	<p>الف- بسیار زیاد، بسیار فراوان، بیشمار، بیحد، وافر، بیاندازه، هنگفت، متعدد، نهمار، نهایت، بسیار، بزرگ، قابل ملاحظه، کثیر، عدیده</p> <p>ب- استوار، محکم</p> <p>ج- عظیم و بزرگ</p>	جزیل
ترکیب عربی و عربی	<p>ترکیب عربی به معنی پاداش زیاد (عظیم) - بخشایش بزرگ - ثواب عظیم.</p> <p>عبارة "اجر جزیل" به معنای "تشکر کردن" یا "امتنان ابراز کردن" به شخصی که خدمات یا کمکی ارائه داده است، استفاده می شود. این عبارة بیانگر تقدیر و امتنان از جهود و خدمات دیگران است.</p> <p>مثال:</p> <p>"اجر جزیل از شما بابت کمکتان به من در لحظات سخت."</p> <p>"اجر جزیل به تمامی اعضای تیم برای تلاش هایتان."</p> <p>در زبان دری، معنی "اجر جزیل" تعبیری از تقدیر و امتنان به کسانی است که در مواقع مختلف خدمات یا کمکی انجام داده اند.</p>	اجر جزیل

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکنی د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ